

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU DO SPRAW TECHNIKI

z dnia 10 czerwca 1963 r.

w sprawie zasad organizacji i zakresu działania służb technicznych w dziedzinie wynalazczości.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156) i § 5 ust. 2 uchwały nr 74 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości (Monitor Polski Nr 18, poz. 100) w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Zasady organizacji i zakresu działania służb technicznych (równorzędnych lub stanowisk pracy w służbach organizacyjnych) w dziedzinie wynalazczości i ochrony interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych określają wytyczne stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2. 1. Kierownicy właściwych państwowych jednostek organizacyjnych, stosownie do przysługujących im uprawnień, dostosują w terminie do dnia 30 września 1963 r. organizację spraw wynalazczości do postanowień wytycz-

nych, kierując się potrzebami i warunkami działalności tych jednostek.

2. Wytyczne i zarządzenia właściwych ministrów, w przedmiocie organizacji zabezpieczenia interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych wymagają uzgodnienia z Urzędem Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Postanowienia wytycznych mają odpowiednio zastosowanie do instytutów naukowych, naukowo-badawczych oraz wyższych szkół z właściwym uwzględnieniem specyfiki i zadań tych instytucji.

4. Dostosowanie organizacji i zakresu działania służb technicznych zostanie przeprowadzone z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1958 r. o samorządzie robotniczym (Dz. U. Nr 77, poz. 397).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu do Spraw Techniki: D. Smoleński

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Techniki z dnia 10 czerwca 1963 r. (poz. 268).

WYTYCZNE W SPRAWIE ZASAD ORGANIZACJI I ZAKRESU DZIAŁANIA SŁUŻB TECHNICZNYCH W DZIEDZINIE WYNALAZCZOŚCI

§ 1. 1. Do zakresu działania przedsiębiorstw należy — w zależności od przedmiotu ich działania — rozwijanie wśród załogi inicjatywy wynalazczej i racjonalizatorskiej, udzielanie członkom załogi i innym osobom pracującym nad projektami wynalazczymi pomocy i opieki, wprowadzanie do produkcji przyjętych do zastosowania projektów wynalazczych oraz zabezpieczanie interesów przedsiębiorstwa i twórców pracowniczych projektów wynalazczych w zakresie ochrony ich praw.

2. Do przedsiębiorstw należy w szczególności:

1) opracowywanie i podawanie do wiadomości załogi najbardziej aktualnej — z punktu widzenia rozwoju produkcji i techniki — tematyki dla twórczości wynalazczej i racjonalizatorskiej, z określeniem potrzeb i kierunków, na jakich powinna się skupiać uwaga i inicjatywa załogi,

2) określanie i zapewnienie niezbędnych środków dla pomocy oraz sprawowania opieki nad wynalazczością i ruchem racjonalizatorskim w przedsiębiorstwie i uwzględnianie ich w planach,

3) określanie i uwzględnianie w planie techniczno-ekonomicznym jednostki zadań związanych z realizacją przyjętych do zastosowania projektów wynalazczych,

4) dokonywanie analizy materiałów dotyczących wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich, uzyskiwanych z ośrodków informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej, z Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, z jednostki nadrzędnej i z innych źródeł, w celu ich wykorzystania w produkcji, w planowaniu i realizacji zadań postępu technicznego oraz w celu skutecznej ochrony interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych, zwłaszcza w odnie-

- sieniu do eksportu i importu, a także ochrony interesów twórców projektów wynalazczych,
- 5) udzielanie pomocy fachowej poprzez porady, dostarczanie materiałów dokumentacyjnych i informacyjnych, pomoc warsztatową itp. przy opracowywaniu projektów wynalazczych, przeprowadzaniu prób i doświadczeń,
 - 6) analizowanie, ocena, wydawanie decyzji w sprawach przyjęcia lub odmowy przyjęcia projektu do stosowania, przyjmowanie do realizacji we właściwym trybie projektów wynalazczych oraz rozpowszechnianie projektów w zakresie i w trybie ustalonym przez zjednoczenie, zwłaszcza jeśli chodzi o przedsiębiorstwa wielozakładowe oraz przedsiębiorstwa specjalistyczne obejmujące swą działalnością cały obszar kraju, prowadzenie ewidencji wynalazków krajowych i zagranicznych ważnych w zakresie specjalności produkcyjnej i technicznej przedsiębiorstwa,
 - 7) analizowanie prac naukowo-badawczych, projektowych i konstrukcyjnych, opracowywanych w danej jednostce, w celu ujawnienia rozwiązań nadających się do opatentowania,
 - 8) badanie i opiniowanie w zakresie działalności przedsiębiorstwa, wynalazków i wzorów użytkowych krajowych i zagranicznych i zgłaszanie ewentualnych zastrzeżeń i sprzeciwów co do ich patentowania lub ich rejestrowania oraz prowadzenie spraw związanych z ochroną prawną wynalazków i wzorów, zgłaszanie w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wynalazków i wzorów użytkowych w sposób określony właściwymi przepisami i powiadamianie o tym jednostki nadrzędnej,
 - 9) organizowanie oraz prowadzenie badań i prób związanych z realizacją projektów wynalazczych, jak również oceną efektywności technicznej i ekonomicznej stosowanych projektów wynalazczych, ustalanie wynagrodzeń i dokonywanie wypłat na rzecz twórców zgodnie z obowiązującymi przepisami,
 - 10) współpraca ze związkami zawodowymi i stowarzyszeniami technicznymi w zakresie sprawowania opieki fachowej i udzielania pomocy klubom techniki i racjonalizacji oraz działającym przy społecznych organizacjach biur konstrukcyjnym i projektowym,
 - 11) załatwianie spraw dotyczących odznaczeń wynalazców i racjonalizatorów, współpraca w tym zakresie z organizacją związkową, kołem zakładowym stowarzyszenia NOT i klubem techniki i racjonalizacji,
 - 12) organizowanie — w uzgodnieniu ze zjednoczeniem — akcji i przedsięwzięć mających na celu rozwój wynalazczości i ruchu racjonalizatorskiego (wystawy, porady, konkursy, pokazy, odczyty itp.) oraz współpraca z właściwymi organizacjami społecznymi w sprawach społecznych przeglądów racjonalizatorskich,
 - 13) przeprowadzanie okresowych analiz dotyczących stanu rozwoju wynalazczości i ruchu racjonalizatorskiego i wykorzystania projektów wynalazczych w przedsiębiorstwie, korzyści uzyskanych dzięki zastosowaniu projektów wynalazczych oraz wynagrodzeń za opracowanie tych projektów.
3. W przedsiębiorstwach wielozakładowych i wielowydziałowych (oddziałowych) oraz w przedsiębiorstwach, których poszczególne zakłady (wydziały, oddziały) posiadają swe siedziby poza siedzibą przedsiębiorstwa, kierownicy przedsiębiorstw wyznaczają spośród personelu technicznego tych zakładów (wydziałów, oddziałów) pracownika (komórkę), do którego zadań należy udzielenie pomocy fachowej lub informacyjnej w sprawach realizacji i zgłaszania projektów wynalazczych.

4. W razie gdy przedsiębiorstwo napotyka na szczególne trudności w wykonywaniu zadań określonych w ust. 2, np. z powodu braku odpowiednich fachowców, zjednoczenie, przedsiębiorstwo prowadzące lub patronackie albo instytucja, na której ciąży obowiązek udzielania pomocy fachowej (np. instytut wiodący), są obowiązane do udzielania pomocy w trybie przewidzianym w odpowiednich przepisach dla tych instytucji.

§ 2. 1. Do zakresu działania zjednoczeń należy — w zależności od przedmiotu ich działania — organizowanie, kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie spraw rozwoju wynalazczości i ruchu racjonalizatorskiego i ochrony interesów państwowych w zakresie reprezentowanej branży (grupy branż), a gdy zjednoczenie jest wiodące — również w zakresie nie zgrupowanych jednostek organizacyjnych wchodzących do porozumienia branżowego zgodnie z zasięgiem i zakresem porozumienia.

2. Do zjednoczenia należy w szczególności:

- 1) opracowywanie i podawanie do wiadomości zgrupowanych przedsiębiorstw oraz podporządkowanych, jak również współdziałających jednostek organizacyjnych (instytuty, centralne laboratoria, biura konstrukcyjne, projektowe, technologiczne itp.) tematyki wynalazczej i racjonalizatorskiej dotyczącej branży z określeniem potrzeb i kierunków, na jakich powinna się skupiać uwaga i inicjatywa załóg,
- 2) nadzór nad:
 - a) prawidłowym dokumentowaniem zgłaszanych przez podporządkowane jednostki organizacyjne wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich,
 - b) należytym zorganizowaniem opieki i pomocy udzielanej inicjatywie wynalazczej,
 - c) realizacją wprowadzania projektów wynalazczych do produkcji,
 - d) sprawnym działaniem informacji patentowej i należytym zabezpieczeniem interesów państwowych,
- 3) czuwanie nad włączaniem do planów rozwoju technicznego przedsiębiorstw ważniejszych projektów wynalazczych oraz włączanie do planu branży wynalazków i projektów racjonalizatorskich o znaczeniu i przydatności ogólnobranżowej,
- 4) rozpatrywanie i ocena przydatności zgłoszonych w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wynalazków i wzorów użytkowych i podanych przez ten urząd do wiadomości publicznej, kontrola zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych do Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dokonywanych przez przedsiębiorstwa zgrupowane oraz wnioskowanie w zakresie kierunków, programów i tematyki prac branżowych instytutów naukowo-badawczych, laboratoriów, biur projektowych i konstrukcyjnych,
- 5) opiniowanie i wnoszenie ewentualnych zastrzeżeń w sprawach dotyczących udzielania patentów na wynalazki krajowe i zagraniczne w kraju oraz opiniowanie i wnioskowanie w sprawach opatentowania wynalazków krajowych za granicą,
- 6) rozpowszechnianie oraz wymiana doświadczeń i osiągnięć w branży i w branżach pokrewnych — wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich, koordynowanie spraw związanych z ich wykorzystaniem,
- 7) udzielanie i organizowanie pomocy przy przeprowadzaniu badań, prób i realizacji projektów wynalazczych ważnych dla branży,

- 8) orzekanie w toku instancji w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia projektu do stosowania, ustalanie wynagrodzeń za projekty wynalazcze zgodnie z art. 112 i 113 ust. 2 Prawa wynalazczego (Dz. U. z 1962 r. Nr 33, poz. 156), kontrola stosowania projektów wynalazczych oraz skuteczności i sprawności opieki nad twórcami tych projektów i racjonalizatorami, jak również prawidłowego i terminowego wypłacania wynagrodzeń i nagród,
- 9) analizowanie rozwoju wynalazczości i ruchu racjonalizatorskiego w branży (grupie branż), zwłaszcza w powiązaniu z zadaniami planów techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw, z uwzględnieniem oceny celowości i realności wysuwanych tematów (kierunków), formułowanie zadań planowanych i analiza realizowania nakładów na wynalazczość, analiza ich efektywności i opłacalności ekonomicznej oraz zapewnienie ochrony prawnej,
- 10) organizowanie i współdziałanie w organizowaniu branżowych wystaw, pokazów, odczytów, pogadarek, konkursów, wydawnictw itp., mających na celu popularyzację i pełne wykorzystanie projektów wynalazczych,
- 11) systematyczne prowadzenie instruktażu dla pracowników komórek wynalazczości w podległych jednostkach organizacyjnych,
- 12) prowadzenie ewidencji ważniejszych projektów wynalazczych krajowych i wynalazków zagranicznych oraz projektów nadających się do rozpowszechniania,
- 13) reprezentowanie interesów branży w zakresie ochrony praw wynalazczości.

§ 3. 1. Do zakresu działania ministerstw — w zależności od przedmiotu ich działania — należy ogólny nadzór nad sprawami rozwoju wynalazczości i ruchu racjonalizatorskiego w resorcie oraz organizacją pomocy i opieki nad tym ruchem.

2. Do ministerstw należą w szczególności:

- 1) wydawanie wytycznych w sprawach rozwoju ruchu wynalazczości i racjonalizatorstwa w resorcie oraz ustalanie tematyki wynalazczej o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym,
- 2) dokonywanie okresowych i systematycznych analiz stanu zapewnienia ochrony prawnej projektów wynalazczych w resorcie, a w szczególności w zakresie dokonywania przez podległe jednostki organizacyjne zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych w celu uzyskania ochrony,
- 3) ustalanie wykazów projektów wynalazczych o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym, ustalanie w planach resortowych odpowiednich zadań i środków oraz kontrola realizacji tych planów,
- 4) kontrola realizacji projektów, o których mowa w pkt 3, i ich zastosowania w produkcji oraz ogólna analiza i ocena zgłaszania i realizacji projektów wynalazczych, jak również efektywności ekonomicznej tych projektów i ich zastosowania,
- 5) opieka i organizowanie pomocy przy przeprowadzaniu badań i prób, oraz przy realizacji projektów wynalazczych o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym (pkt 3), a nie objętych w tym zakresie działalnością zjednoczeń i przedsiębiorstw,
- 6) ustalanie wytycznych w sprawie rozpowszechniania projektów wynalazczych o znaczeniu międzybranżowym i ogólnoresortowym oraz rozpowszechnianie takich projektów wynalazczych mogących mieć zastosowanie w podporządkowanych jednostkach organizacyjnych, a także zawiadamianie i przekazywanie do Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ważniejszych

projektów racjonalizatorskich mogących mieć zastosowanie międzyresortowe,

- 7) orzekanie w toku instancji w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia projektu wynalazczego do stosowania oraz w sprawach ustalania wysokości wynagrodzenia dla twórców projektów,
- 8) doraźna kontrola prawidłowości i terminowości obliczania oraz wypłacania wynagrodzeń przyznanych twórcom projektów wynalazczych,
- 9) kontrola wykonywania przepisów z zakresu wynalazczości i racjonalizatorstwa,
- 10) uwzględnianie w programach szkolenia zawodowego i doskonalenia kadr w resorcie tematyki wynalazczości oraz organizowanie różnych form szkolenia dla pracowników komórek organizacyjnych do spraw wynalazczości,
- 11) zapewnienie sprawnej informacji — w ramach działającej sieci ośrodków informacji technicznej i ekonomicznej — w zakresie patentów zgłaszanych w kraju i za granicą, dotyczących programu działalności technicznej i produkcyjnej resortu — w celu wykorzystania ich w planowaniu, w realizacji zadań postępu technicznego oraz w realizacji produkcji, z uwzględnieniem zadań eksportowych resortu,
- 12) podejmowanie decyzji dotyczących opatentowania wynalazków krajowych za granicą oraz udzielanie opinii i zgłaszanie ewentualnych zastrzeżeń na opatentowanie wynalazków zagranicznych w kraju.

§ 4. Zadania jednostek organizacyjnych wymienionych w § 1 — § 3 w zakresie organizowania rozwoju i popularyzacji wynalazczości wykonywane są przy współpracy z odpowiednimi ogniwami związków zawodowych, stowarzyszeń technicznych i innych zainteresowanych organizacji społecznych.

§ 5. 1. Dla wykonania zadań określonych w uchwale nr 74 z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości (Monitor Polski Nr 18, poz. 100), zwanej dalej „uchwałą nr 74”, i w niniejszych wytycznych ministrowie, kierownicy zjednoczeń i przedsiębiorstw wyznaczają lub utworzą w trybie obowiązujących przepisów niezbędne komórki organizacyjne albo stanowiska pracy do spraw wynalazczości i ochrony interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych w ramach służby technicznej.

2. Wyznaczenie lub utworzenie odpowiedniego ogniw organizacyjnego (komórki organizacyjnej, stanowiska pracy) powinno być uzależnione od aktualnych i przewidywanych rozmiarów i kierunków prac w zakresie wynalazczości, wynikających z nałożonych uchwałą nr 74 i wytycznymi — zadań, warunków i potrzeb działalności. Stosownie do tego mogą być tworzone wydziały, działy, sekcje, referaty lub stanowiska pracy itp. (komórki do spraw wynalazczości).

3. W komórkach do spraw wynalazczości w ministerstwach, zjednoczeniach, w większych przedsiębiorstwach produkcyjnych oraz w instytutach naukowo-badawczych, wyższych szkołach, centralnych laboratoriach, biurach konstrukcyjnych i projektowych powinny być tworzone zgodnie z wytycznymi właściwych ministrów stanowiska rzecznika patentowego. W jednostkach, w których ze względu na rozmiar prac nie jest celowe tworzenie stanowiska rzecznika patentowego, ministerstwa i zjednoczenia zapewnią prowadzenie spraw związanych z ochroną interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych przez rzeczników patentowych jednostek nadrzędnych lub patronackich przedsiębiorstw.

4. Wymienione w ust. 2 stanowiska (wydziały, działy, sekcje, referaty, stanowiska pracy) należy obsadzać pracownikami o kwalifikacjach technicznych, ekonomicznych lub innych, odpowiednich do wykonywanego zakresu pracy, oraz właściwym przygotowaniu. Rzecznik patentowy uspołecznionego zakładu pracy powinien posiadać odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia przyznane w trybie ustalonym przez Urząd Patentowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Należy również prowadzić systematyczne doszkalanie pracowników komórek do spraw wynalazczości oraz stworzyć warunki stabilizacji wykwalifikowanych kadr.

5. Ogniwa organizacyjne, o których mowa w ust. 2, powinny bądź wchodzić w skład odpowiednich komórek organizacyjnych do spraw technicznych, bądź też jako samodzielne ogniwa powinny być podporządkowane zastępcom kierowników danych jednostek organizacyjnych, wyznaczonych dla spraw technicznych.

§ 6. Za ogniwa organizacyjne służby technicznej w resortach nie mających takiej służby — należy w rozumieniu wytycznych uważać ogniwa organizacyjne wykonujące funkcje analogiczne do technicznych, właściwe dla danego resortu, a w razie ich braku zadania w zakresie wynalazczości należy powierzać stanowiskom pracy służby organizacyjnej.

§ 7. W przypadkach uzasadnionych, np. przy niewielkich rozmiarach jednostki organizacyjnej albo przy niewielkim nasileniu spraw z zakresu wynalazczości itp., czynności określone w §§ 1—3 wykonuje komórka organizacyjna albo stanowisko pracy służby technicznej lub w razie jej braku — służby analogicznej o pokrewnym zakresie działania.

§ 8. Pracownikowi prowadzącemu sprawy wynalazczości mogą być też w uzasadnionych przypadkach powierzone dodatkowe zagadnienia wchodzące w zakres służby technicznej jednostki organizacyjnej.